

J E L E N K Ö R.

49. szám.

Pest szerda junius 18dikán.

1834.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (országgyűlési tudósítások; kinevezések; erdélyi orvosegyesület; Rozsnyó-völgyi magyarodás). Anglia (a' király beszéde a' püspökökhöz; ministeri változások). Portugália (d. Miguel végkép legyőzve). Franciaország (spanyol választás-rendszer; lyoniak; furcsa végrehajtás). Belgium (Kohary hgné fiacskája; Lamennais munkája). Törökország (tengeri hadkészületek 's egyebek). Olaszország (nápolyi teng. expeditio; majlandi tűz). Eleyghirek. Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsony. Jun. 10ikén orsz. ülés tartott mind a' két táblánál. A' KK. általküldék a' fő RRhöz „maradjon“ által jövahagyott VIIIik üzenetjüket a' még egyesülést nem nyert fölírás tárgyában. A' fő RR. pedig a' kir. városok ítélőszékei tárgyában költ határozataik szerkeztetését rostálgatván, azt kevés változtatással jóvá is hagyák. Kerületi ülésekben a' „nádori adományozás, — iktatás (statutio), ellenmondás, 's a' két nem közti jog-egyenlőség,“ vagy is a' 4. 5. 6. 7. §szok folytanak vitatásban. —

Királyunk Ö Fölsége máj. 24iki legfensőbb határozata szerint a' m. kir. Helytartóságnál eddig tiszteletbeli titoknok báró Rédl Imrét, gr. Zichy Lászlót és Szilassy Józsefet, ugyancsak a' Helytartóságnál tiszteletbeli tanácsnokokká méltóztatott kegyelmesen kinevezni.

A' nagymélt. m. kir. udv. Kamara Schöffmann György halálával a' kebelbeli számvevő hivatalnál megürült számvevő tisztségre eddigi ingrossista Vieser Andrást, ennek helyébe ingrossistává Axaméthy Károly accessistát; ismét accessistává eddigi fizetéses practicans Csefalvay Lajost, és végre fizetéses practicanssá Appl Jánost nevezte ki. — Detrich Lajos Likaván kir. kam. gazdasági tiszt meghalálozott. (Kir. k. tud.)

Kolozsvár: Az Erd. Híradó ezt közli: Az itt esztendő elején egybeállott erdélyi orvosegyesület, gyűléseit minden hónap utolsó napján szorgalmasan tartja, 's édes-örömtelven szemléli e' közhaszonra intézett egyesületet naponként emelkedni, 's idővel egy szélesre kiható gyümölcsözéstigérni. Erkezett is már Erdély több vidékiről betegségtárgyázó több tanácskérdés; ezek azonban mind olly kielégítők nem voltak, hogy belőlük az orvos-egyesület a' betegségről olly képet formálhasson magának, mellyre vélekedését 's a' gyógy-módot meghatározhassa. Szükségesnek tartá azért egyesületünk újra is közhírré teüni, hogy

a' betegesek nyavalyájukat mindenkor orvos által irassák le, mellyet bizonyosan minden orvos egész készséggel is fog cselekedni; mert csak az illy kimerítő betegség történetét, mellyben egyszersmind a' használt gyógyszer is meg vannak említve, veheti egyesületünk fontolás alá, 's irhatja vissza reá véleményét. Az 1834. máj. 31ikén tartott gyűlésből aláírva: *Dr. Pataky egyesületi jegyző.*

Rozsnyai völgy jun. 7ikén: Hazánk Szepes felé nyuló részén eddig Rozsnyónál végződő a' magyar szólás közönséges divata, szíves örömmel jelentjük, miként veszi két év óta nyelvünk Rozsnyón felül 9 tót helységben majd nem 6000re menő 's ágostai vallást követő lakosoknál ohajtott gyarapodását. Több százra menő tanuló gyermek vallási, földleirési, természethisztóriai 's más tanulmányokból kielégítő módon 's ügyesen felel a' tett kérdésekre, 's természeti egyszerűségben magyar nyelven beszél az őket azon megszólítókkal. E' nemzetiségi előmenet érdemét főleg ezen iskolák felügyelőjének, gömöri esperességi biztos Szontagh Imre urnak köszönhetni, ki nem csak munkássága 's a' tanítók érdemeinek méltó megkülönböztetése által legserényebb szorgalomra buzdítja ezeket, hanem a' kitüntetkező tanulók közt, tulajdon erszényéből szerzett 's mindennemű, gyermekkor-gyönyörködtető eszközök 's játékszerekből álló ajándék-osztogatás által, ösztönt ad másoknak ezek serény követésire; 's ezzel bizonyítja be, hogy csekélyebb vagyion mellett is jó 's hív akarattal szépen lehet használni a' Hazának.

A N G L I A.

Az angol egyház érsekei 's püspökei örvendő fölirást nyujtottanak be születésnapján a' királynak, mellyre ő fels. a' Standard szerint következőleg válaszolt: „Tudom, jusok van az uraknak tölem megkivánni, hogy az egyház védelmében szilárdnak mutassam magamat. Éltém viszonyai 's meggyőződésem oda vittek, hogy a' vallás-türelmet (Toleranz) pártoljam, mig ez az igazsággal összefér; de

a' türelemnek féktelenséggé fajulni nem szabad; ennek is vannak korlátai, mellyeket főntartani kötelességem, szándékom. Én belső meggyőződésből ragaszkodom a' prot. valláshoz, mellynek kiterjesztésére 's főntartására azon egyház papsága segédeszköz, ennek pedig én vagyok világi feje. Nem felejtetem el ama' történeteket, mellyek házamat azon trónra helyezék, mellyen most ülök. E' történet olly revolutiónak vete véget, melly szükséges vala, nem egyedül a' nép világi szabadságira, mint hibásan állítják, hanem vallása fentartására is. Az országos vallás védelmére a' trónöröklésben épen azon változás történt, millyet azon környületek okoztak, mellyekben most vagyok, 's Anglia és Irland egyházát, azon praelatusokat, kik most előttem állanak, védeni elszánt czéлом, 's akaratom. Teljesen meg vagyok győződve, hogy a' mostani püspököket 's mint örömmel értém tőlök, vezérletük alatt közönségesen a' többi papságot sem multák felül egyházunk bármelly korszakában elődeik tudósságban, jámborságban, 's magas tisztjök buzgó végrevitelében. Ha az egyházi fenyítékben némi rendelkezéseken kisebb javításokat kell tenni, mint igen kételkedem, nincs kétségem, hogy az előttem álló praelatusok elég készek 's ügyesek azt megtenni, 's reménylem, uraságtokra fogják annak eszközlését bizni a' nélkül, hogy tekintetök megrendíttessék. Reménylem, nem fogják hinni, hogy olly beszédet mondok itt, mellyet könyv nélkül tanultam meg. Nem, én itt az uraknak valódi őszinte érzelmeimet nyilvánítom. Nem várhatom, hogy még sokáig élhessek e' földön, 's e' meggyőződésemben mondom az uraknak, hogy noha az ország törvénye lehetlennek tartja részemről az igaztalanságba botlást, 's noha tudom, hogy semmi földi hatalom sem vehet tőlem számot, ez mindazáltal felelősségemet a' Mindenható előtt annál inkább érezteti velem, ki előtt egy napon mindnyájan megjelenünk. Ha ezen nap eljövend, tapasztalni fogják az urak: valljon őszinte volt e' ezen nyilatkozásom, mellyet most az egyházhoz szilárd ragaszkodásomról, 's azt főntartó szándékomról adtam. Én erősebben szólottam, mint szokásom, azon szerencsétlen környületek végett, mellyek mindnyájunk figyelmét elfoglalják. Az egyház ellenséginek fenyegető részei még szükségesebbé teszik, hogy azok, kik kötelességöket érzik az egyház iránt, kibeszéljék magokat. Ezen szavakat mellyeket tőlem hallanak, szájam mondja ugyan, de szivemből folynak.

A' Globe majus 30ról délután e' kabineti intézkedést adja hirül: Carlisle gr. nagy reform-barát pöcsétórré lett Ripon gr. helyébe, Spring-Rice gyarmati statustitoknokká, ülésse a' kabinetben, Stanley helyébe. Ellice megmarad helyén mint hadi titoknok, de ülésse a' kabinetben. Baring Francis ur a' kincstár fő titoknokává Spring-Rice helyébe. Moore O' Ferrall ur, catholicus, a' kincstár másod lordja Baring helyébe (első példa hogy catholicus lett kormány taggá); Auckland lord fő postamesterré Richmond hg. helyébe, Mulgrave lord, az admirális első lordjává I. Graham helyébe. Ezekre még új nevezések is fognak következni, kik talán ülést nyernek a' kabinetben, mint Radnor, Duncannor, Ebrington, King, Clanricarde lordok, 's Abercrombie ur.

Dupin ur most érkezett először Angliába, 's az udvarnál Talleyrand hg. által mutattaték be. Azon ajánlást, hogy a' követségi lakban szálljon meg, elmellőzte, 's külön lakást fogadott, hogy politikai és jog-vizsgálatinak élhessen. — Lloydsonál egy irás ragasztaték föl Nápolyból jelentésül, hogy Staiti admiral parancsnoksága alatt négy hadihajóból álló osztály indult ki Gibraltár felé f. h. 13án a' sici-liai lobogó védelmére a' marokkói rablók ellen.

A' király 69ik születésnapját máj. 28kán ülvén st. James palotában, a' londoni lapok névszerint előadják az egész jelen volt társaságot. A' kir. nemzetségen kívül 9 hg.; 6 hgné; 11 marq. 's 14 marquisné; 39 gróf 's 33 grófné; 14 viscount 's 7 viscountnő, 59 más lord, 177 lady (lord nő) számos előbbi 's mostani parlamenttag nőtül, baronetek, (sir) vitézek v. lovagok (esquire) urak 's asszonyok voltak az örömudivarláson jelen. Továbbá 28 admiral, 's 64 general, nagy-számu tisztekkel, kik nevestül egész alhadnagyig vagy zászlótartóig, följegyezvék. Előadják még az ujságok azt is: mikép voltak arany 's bársonyba öltözve az udvari apródok (page), mi csillogó volt a' rendkeresztek és színes szalagok tarka vegyülete 's a' t. Udvari pompánál a' lapok mindent bőven le szoktak írni. — Az alsóház nagyszámu tagjai fölirást nyújtottak Grey grófnak át, mellyben arra kéri, hogy helyét semmikép se hagyja el, bizonyossá tevén őt, hogy a' kormány eddigi irányában az ő vezérlete alatt teljes erejükből támogatni fogják. A' fölirást 156an, mások szerint 200an írták alá, ezek közt hires neveket olvashatni, p. o. Wardét, Francis Burdett-ét, Ebrington lord-ét 's a' t. A' Courier szerint soha még hasonló nyilatkozást

jelesb é
Azonba
valljon
határoz
alább m
Ellicé,
uraké.
a' kabin
fogadni
va, 's
szer me
szik a'
Ferrall
azonban
ban min
nisteri i
nyugott
tek, ho
rom hón
hetet se
tömerd
légület
kinevez
mes,) a
kit sza
minister
azt állí
tos cse
játész
latkozi
's az el
út a' la
védéjé
hölgye
tézhes
melly t
azt mo
czélja
Standa
két elle
azt ner

A
igen k
széd h
bizony
rul sz
pök ta
van a'
értelm
elbocs
tes eg
gálni,
eszköz
a' kor

jelesb és számosabb tag aláírása nem bélyegzé. Azonban máj. 31kén sem volt bizonyos: ha valljon a' hirül adott ministeri kinevezések elhatározók e vagy sem? Néhány kinevezés leg-alább még kétes maradt, mint Mulgrave lordé Ellicé, Moore O'Ferrall 's Paulett Thompson uraké. Mulgrave (főpostamester) ülés nélkül a' kabinetben nem hajló a' neki szánt helyet elfogadni; Ellice, kinek előbbi helyét megtartva, 's a' kabinetben ülést nyerve, még egyszer meg kellene magát választatnia, vonakszik a' kabineti üléstől. Ugyanaz késteti O' Ferrallt is. — A' jun. 2ki Standard hirdeté azonban, hogy a' király jun. 2án a' Jameslakban minist. tanácsot kívána tartani, az uj ministeri intézkedést jóvá hagyandásul. A' város nyugotrészén meg nyomos fogadásokat tettek, hogy ezen most összeállott igazgatás három hónapig sem fog tartani. A' Standard négy hetet sem ígér neki. Amnyi bizonyos, hogy a' főmérdek Timestől kezdve valamennyi lap elégületlen az említett ministerváltoztatással v. kineveztetéssel. A' liberalisok (vezérok Times,) azon akadnak föl, hogy Durham lord, kit szabadelműségéről bőven ismérhetni, a' ministeri tanácsból kimaradt. A' torylapok meg azt állítják, hogy épen abban rejtezik a' pártos csel, mellyel Brougham 's Lansdowne ki játszák Greyt. A' Standard egyeneser oda nyilatkozik, hogy a' lordkanczellár (Brougham) 's az első minister (Grey) közt előbb utóbb kiút a' lappangó gyűlölség. Grey l. baráti arról vádatják Broughamot, hogy: „a' szél-arán v. hölgyen (Windsbraut) ő lovagolhasson, 's intézhesse a' vihart“ mint olly kormány feje, melly töle eredne. Brougham baráti ellenben azt mondják: Grey politikájának csak egy célja van, t. i. gondoskodni háznépéről. A' Standard tehát, mint torylap már előre örül e' két ellenkező elemnek a' ministeriumban, melly azt nem sokára szétröpítendi.

A' nem tory lapok különösen a' Times igen kétlék a' Standard által közlött kir. beszéd hitelességét. A' Standard azonban ujra bizonyítja, hogy a' király ama' beszédet szóval szóra úgy mondotta, 's a' jelenvolt 18 püspök tanuságára hivatkozik. „S mi helyzetben van a' király e' beszéd után? Kénytelen, legértelmeseb, legügyeseb, legtiszteseb ministereit elbocsátani, mert nem akarnak azon tiszteletes egyház földulására segédeszközül szolgálni, mellyet a' király minden hatalmában álló eszköz által föl akar tartani. Bármilly legyen is a' kormány látható menete: a' király világos

ellenmondásban áll ministeriumával. A' mostani igazgatást Grey 's Brougham igazgatásának, vagy az alsóházának, de bizonyára nem a' királyénak nevezhetni.“ Valamennyi tudósítás megegyez abban, hogy a' kilépett ministerek, kivált Sir Graham és Stanley uu. Grey ministeriumát a' fenforgó egyházi kérdésen kívül, minden egyéb szabadelmű kérdés 's irányban támogatni fogják. Ugyan e' tárgyra azt jegyzi meg egy londoni levél maj. 30ról: hogy magok a' kilépett tagok is meg vannak arról győződve, hogy teljes lehetetlen az irlandi prot. egyházat az elégületlen nemzet nagy tömegével szemközt csonkíttatlan jövedelmeiben megtartani. De tulajdonképen fön sem áll már többé a' tized, minthogy a' kormány sem volt képes azt behajtani, honnan a' parliament azoknak, kiknek igaz követléseik valának, 1 millió ft. stget hiteleze, 's miután azon tapasztalást tevő, hogy 12,000 ft. stgyi tized beszédetése 26,000 font költségbe került, minden további próbával fölhagyott. Azonban Stanley 's baráti az egyházi jövedelem-csonkítás ellen világosabban nyilatkoztak, hogy sem illy rendszabást létesíteni segíthettek volna. A' király maga is meggyőződve látszik mind erről, ambár a' toryk, a' püspökök előtt tartott beszédéből ellenkezőt ügyekeznék ki-sűtni. De kétség kívül itt is be fog bizonyulni, (ha IV. Vilmos valóban mondott volna is ollyas mit) hogy ő, valamint elődei a' szükségét fogják főtörvénynek ismérni. E' levél szerint: Brougham l. azért ellenzé Durham l. fölvételét a' kabinetbe, mert Grey gr. másik sógorának is, Ellice urnak, helyet akar abban adni, 's Grey lordnak a' statusszolgálatban úgy is igen szétágazó vérsége tenyészik.

P O R T U G Á L I A.

Megvalósul, hogy d. Miguel Santaremet végkép elhagyta 's maradék seregével Évora-ra vonult. Körülményesben így közli ezt a' madriti ujság toldaléka máj. 26ikáról: Gen. Rodil segéde Tejeiro ezredes, ki Terceira hg. táborába olly végből küldetett, hogy generálját a' mutatkozó körülményekhez képest intézendő hadi munkálatok felől értesitené, Atalayából tudósítja a' spanyol vezért, hogy Terceira osztályai Thomar ellen nyomultokban, a' lissaboni országoton a' galeirai hidnál Asseceira magasokon, Miguel osztályival, mellyek 6000 gyalog 's 400 lovasbul álltanak 8 álgyu kísérettel, összetalálkozáván, annak balszárnyával 's derékával megütköztek, 's a' harcz a' constitutionalisokra fényes győzede-

lemmel végződött, az ellenségtől 1080 kerülvén kezére mint fogoly, ezen kívül 4 zászló, mind a' 8 álgyu és sok szekér terhelve hadiszerrel. Ezen elhatározó cselekedésében történt, hogy d. Maria seregei Santaremet további minden ellenállás nélkül megszállhatták. A' harc után egyik kis osztálya az ellenségnek Ourem kastélyba vonult meg, később azonban admir. Napiernek mindnyájan meghódultak. Erre gener. Rodilnak későbbi, máj. 22ikéről Valencia de Alcantara főszállásáról költ jelentése szerint: d. Carlos a' migueli had vonulását követőleg az Algarbiába élő országból kitért, 's Miguel állapotása helyének Evorának vette irányát. Rodil a' maga seregeit úgy osztá föl, hogy általuk a' Tajó bal oldala egészen fődve legyen, melly körülmény gátolni fogja azon tartományrészeknek d. Miguellel ezután bár minemű közlekedését, ellenben hatalmasan elősegíteni azt, hogy a' lakosok d. Maria kormányát ismerjék el. Tropobos-Valdes d. Pedro főtiszt-karának feje, köszönő nyilatkozást tőn d. Pedro nevében a' spanyol generálnak eddigi derék munkálatiért 's magasztaló dicséretet okos és czélszerű tanácsért, egyszersmind azon jelentést tevő a' generálnak, hogy rendelés adatott ki már, a' spanyol seregeknek minden szükséges szerek 's eszközökben bőséges kitarthatásukra. — Gen. Rodilnak Castelbrancobul máj. 16ikáról az estremadurai spanyolokhoz bocsátott fölszólításában, mellyben őket saját távollétében a' határszél szoros őrizetére 's belső csend-föntartásra inti, kitetszik, hogy ő a' határok védelmére még hátra hagyott többi rendes katonaságot is az expedíciói teshöz parancsolá, mi által serege Portugálban jóval öregbül.

Következik Rodil újabb tudósítása a' hadministerhöz: „Portalegre máj. 23. D. Carlos és Miguel, az őket követő sereggel együtt, tegnap Evorában tartózkodtak; seregük számát 7000 főre teszik mindenestül rendes 's nem rendes, gyalog 's lovas osztályokban; álgyu-jok 17. Hadi tervöket 's irányukat nem tudni. En ide (Portalegrébe) az okból jöttem, hogy Castello de Vid erőseget d. Maria részére hódítsam meg. Tegnap a' vár részéről hozzám jött küldöttségnek előadám a' capitulatio föltételeit; holnap 5 órakor a' kitűzött megfontolás-idő már kitelik, 's a' kívánt föladást teljesülendőnek reményelem. Van szerencsém e' tudósításhoz mellékelni, hg. Terceirának tegnap Corucha 's Almeirimből hozzám küldött jelentéseit; látni fogja ezekből Ő Főlsége, a'

portugáli királyné hadának erejét 's álláspon-tit, valamint az irányt is, mellyben munkálatit űzi. Előleges egyezésem hg. Terceirával úgy tartja, hogy saját sergemmel a' portugáli osztályok irányában egyenközleg nyomuljak elő Villaviciosa, Elvas és Campomayornak, vagy merre az ellenség előre nem látott fordulatit kívánandják. Részemről mielőtt munkálathoz fognék, bevárom a' lovas osztályt, mellynek hozzám csatlakozását báró Carandolet vezérlete alatt holnaputánra parancsolám meg. — Aláírva: „Jose Ramon Rodil.“ — Terceira tudósítása Rodilhoz: „Almeirim máj. 21. Az ellenség, mint már jelentém, Santaremből 18ikán kitakorodott. Hogy zaklatását sark-inalva folytathassam, mars. Saldanha hadával egyetemben a' Tajón átkelést megindítám, 's ez ma már végezve lesz. Mind két rendbeli osztályink együtt nyomulandnak az ellenség után, azon irány 's nézet szerint, mint annak fordulási 's állásponti megkívánandják. Az ellenség legderekabb lovasságát veszté el, minthogy az hozzám csatlakozék; gyalogsága pedig legrosszabb állapotban; az őt űzőbe vett constit. hadunk körülbelől 20,000 főre megy. Kérem excádat intézze munkálatit e' tudósításom nyomán, 's mint különben a' körülményekhez képest legczélszerűbbnek találandja. Aláírva: hg. Terceira.“ — Gener. d'Albuquerque (Terceira seregétül) levele gen. Rodilhoz: „Corucha máj. 21. Használom az alkalmat jelenteni excádnak, hogy az ellenség mindenestül a' Tajó bal partjára kelt át 's jelenleg Evora felé irányoz. Terceira és Saldanha két hadlábban mindenütt nyomban követik, egyik hadláb Evorának, másik Estremoznak törtetve. E' két hadtest mindössze 20,000 fő, a' lovasság 1400. Az ellenség kényszerítve lesz Evorában venni állapotást, különben az ut előtte mindenütt szegve. Vevé hírét alkalmasint már excád, hogy Abrantes is egészen szabad az ellenségtől, 's mi jelenleg minden figyelmünket egyedül Alemtéjóra irányozzuk. Aláírva: hg. Terceira nevében Mozinho d'Albuquerque.“ — E' tudósításokra, mint bizonyost jegyzi meg a' des Débats, hogy d. Miguelnek ez új mozdulatában nincs más szándéka, mint Spanyolországba ütni, 's d. Carlos ügyét dönteni el, hogy azután ket-tős erővel dönthesse a' magát is el. — Igen, ha már utja szegve nem volna.

A' szerfölött untató lassuság után, melly kezdete óta főbb characterkép bélyegzé a' portugáli hosszas háborut, talán még nem is

lehető várni azon szapora kifejlést, melyre a' hadi történetek legujabban fordultanak. City of Edinburgh gőzhajó máj. 22ikén hagyá el Lissabont, 's általa e' napról a' Morning-Heraldnak következő tartalma levelezései érkeztek: „Portugálban a' háborúnak vége; d. Miguel magát legyőzöttnek nyilatkoztata, mint ez a' Cronicának alább következő cikkelyéből kiviláglik, 's melyet d. Pedro velem személyesen is közölt, midőn nála új győzödelmihöz szerencse-kívánatimat megtevém. Mindenki örül e' hamar győzödelmen. Hadihajók a' kikötőben 's álgyutelepek a' várakban reggeltől fogva szünetlen örömlövéseket durrognak. Marsal Saldanhának Evorabul tegnapi kelt tudósítása terjeszté ez örömet a' fővárosban. A' tudósítás szerint d. Miguel még egy ütközetet, talán elhatározó végsőt szándékozik próbálni, de katonái az engedelmességgel föl-hagytanak 's ütközni vonakodtak, mire ő a' kerülhetlen szükségét erénnyé változtatá 's magát a' pedrői seregeknek megadá. A' Globe, mely mind ezeket a' négyeszerű szövetség gyümölcsének tulajdonítja, e' történetet következőleg beszéli: „Végre megadta magát az egész migueli sereg d. Mariának, 's d. Miguel és Carlos már talán elhagyák Portugált mint illy végből 's kikötéssel egyik angol hajóra szállítottak. A' győzödelmen után, melyet hg. Terceira Thomárnál a' migueli seregen vívott ki, odahagyák ez utóbbiak Santaremet 's Evora irányában átkeltek a' Tajó déli partjára; sarkokban nyomult utánok mindenütt a' pedrői kettős tábor, 's hogy talán czélozhatott utaikat is elszegjék, egyik osztály Montemor irányában a' tengeri oldalon terjeszkedék hosszant, másika Estremoz felé, nehogy Elvas nyílt menedékül szolgálhasson. Így megverve, üzve, bekerítve, mindentül megfosztatva, belső meghasonlás miatt erőben 's akaratban megszagatva, 's mi fő, a' négyeszerű szerződés által kétségbe lőketve, nem látszott más menedék, mint a' sarkaló seregektől fegyvernyugvásért könyörögni, vagy ennek megtagadtatása esetén a' fegyvert halomba hányni 's alázatosan meghódulni. Az első csakugyan megtagadtaték, 's az utolsó megtörtént. D. Miguel megegyezett benne, hogy a' félszigetből eltávozzék, 's megválasztá a' hajót, mellyen Angliába kelhessen.“ Hasculón írja e' történetet a' többi hirlap is, hozzá tévén azon körülményt, hogy Miguel e' szorongás közben, egyik segédét alkudozás miatt Lissabonba utasítá, de honnan már ekkor Sal-

danhához azon tudósítás küldetett, hogy mindenről lemondáson és kiköltözésen kívül, semmi nemű egyezésbe ne bocsátkozzék, hanem folytassa munkálatit, míg az ellenség végkép legyőzve nem lesz. Önkényleges meghódulás esetére azonban az ellenségnek illő jó bánás ígértessék. Ez meg is történt 's a' seregek magokat megadák. D. Carlos együtt van Miguellel a' Donegal hadihajón. — Következik hg. Terceira hivatalos tudósítása Asseiceiránál nyert győzödelme felől: „A' csatamezőről irok excádnak, hol diadalt nyerünk. Asseiceira magasin várt bé bennünket az ellenség, 1 $\frac{1}{2}$ mérföldre Thomártól. Én három hadlábban intéztem a' támadást. Jobb szárnyon Queiros ezredes, balon Vasconcellos, derékon gen. Nepomuceno vezeté a' sorokat, ezen kívül a' lovasságot ezredes Fonseca. Az ellenség bizakodva kezdé védeni állását, melyeket nagy gyalogsága, lovassága 's pattantyuságával rakott meg, de később minden meghajlott katonáink vitézségöknek 's vezéreik szemes intézetiknek; az ellenfél állásai hatalmunkba kerültek 's a' kiszorult védelmezők tökéletesen megverettek. 1050 elfogott fegyveresen kívül 30 tiszt hódula meg hatalmunknak, 's ezen kívül 8 álgyu 's 4 zászló lőn zsákmányunkká. Nines időm a' dolgot körülményesben írni le; sietek az ellenség után Atalaja felé 's holnap Gallegasbul többet. Asseiceira magasokon május 16dikán Terceira hg.“ — Hátra van még a' meghódulási jelentés, melyet Miguel fővezére gen. Lemos Evorabul máj. 26kán gen. Saldanhához utasított, illy tartalomban: „Van szerencsém excádnak jelenteni márul hozzám küldött hivatalos jegyzékének vételét, a' kettős parancsmásával együtt, mellyeket excád a' lissaboni kormánytól kapott, 's a' nyaláb proclamatióval, mellyek hozzá mellékelve érkeztek. Feleletül e' jegyzékre meghagyatott tudósitanom excádat, hogy további vérontás-mellőzés miatt, az excád által hozzánk intézett föltételek elvannak fogadva. Minthogy d. Miguelnek megengedették, elhajozását tetszése szerint akár mellyik kikötőből, 's a' szövetséges négy hatalom akár mellyike hajóján teljesíteni: ő erre nézve a' Sinesi, vagy Algarbiának akár mellyik más révét, hajók közül pedig angol hatalmasságit választott ki 's kívánja tudni: vajjon ő magassága donna Isabella Maria infansné, ki Elvasban tartózkodik, hasonlóan vele költözésre van é rendelve? Még csupán némi tárgyakbeli eligazodás forog fen köztünk, 's

erre kész vagyok, akármely helyen, melyet excád e' végre kijelelni fog, azonnal megjeleni. Joze Antonio de Azevedo Lemos altábornagy. — Hg. Terceira seregéhez d. Pedro, saját kezével irt köszönet - irományt bocsátott, 's mellette kiadott rendelésében a' portugáli összes hadi erőt ezentul két külön 's egymástól egészen független hadtestre osztja fel, egyikét Terceira, másikat Saldanha parancsnoksága alatt. Fölszólítás intéztetett Madeira kormányzójához, ki e' szigetet eddig folyvást d. Miguel nevében igazgatta, hogy „tekintvén a' törvényszeres hatalomnak Portugálban d. Maria kormánya alatti visszálltát,“ e' fölszólítás vette után 3 nap alatt, a' szigeten minden polgári katonai és papi hatóságul hódolat-esküt vegyen a' chartának és királynénak engedelmességül; ellenkező esetben mint pártütő az amnestiából egészen kizárthatandó, 's a' törvények büntető szigorúságát tapasztalendő.

FRANCZIA ORSZÁG.

Párisban a' spanyol pénzkelet a' Madridban hurré tett választói rendszer hallatára följebb hágott. E' rendszert úgy tekintik, mint új közelítő lépését Spanyolországnak a' francia politikához, 's az, a' mit még csak az egybe hitt cortesek fognak törvényvé tehetni, teljesen megegyező a' fr. választási rendszerrel. Mind a' kettőben az adó vétetik alapul. Mi azonban Martinez de la Rosa végzésében föltűnő, az, hogy a' tengertuli gyarmatokból is követeket hí meg. Anglia 's Franciaországban még nem jutottak ennyire. Londonban már egy idő óta érik azon szándék, hogy a' tengerszéli gyarmatokból, különösen Kelet-Indiából bocsássanak követeket a' parlamentbe, de még nem ért meg. Spanyolország ellenben a' földkerekség legműveltebb nemzetekinek adott ebben példát. Gyorsan kezdve végbe viszi azt, mire a' többiek a' szokás hosszas utján még el sem határozzák magokat. Beszélnek, midőn Lajos-Fülöp egyik minisztere a' spanyol választási végzést olvasván azon szókra jött, hol az ellenlábások (antipodes) is meghivatnak a' cortesbe, mosolyogva ezt mondá: ha nem a' háromszínű zászló is, de bizonyára az alkotmányos országulás utazza körül most a' világot. — Orleansban 22ikén komoly nyugtalanságok történtek, 's majd véres czivódásba vegyültek vala a' polgárok 's az 58ik serezed katonái, ha némely főtisztok 's tekintetes polgárok közben nem jöttek volna. Az ezredet onnan eltávolították. A' lyoni börtönök oly tömve, hogy a' typhus-

tól (ragadványos hagymáz) tartanak azokban. — Mint mondják Lyon mellett 20,000 főből álló tábornok fognak ütni a' francziák, Anney mellett Szavójában 5000ból állót a' piemontiak, 's Thun mellett hasonszámú a' schweiziek. Csak meg ne látogassák egymást. — A' francia mind két nemű ifjuság vadságáról, úgy mond egy lyoni levél máj. 29ről, a' külföldnek fogalma sincs. A' múlt aprilisi véres napok alatt mind fiúk, mind leányok munkás részt vettek a' csatában, 's az 1793 jelentekeket látszának megújítani akarni. Nincs olly szilaj tett, nagy vétség, mellyre a' fr. gyár-gyerkőczék képesek nem volnának, 's mellyet legnagyobb nyugalom 's meggondolással végbe nem vinnének. Mint valaha, úgy most is fölmúltak a' leányok a' fiúkat mindenben. Ez utóbbiakat golyózápor közt lelete látni, mikép vetkeztették ki 's csonkíták meg pokolbeli hahota 's vigyorgás közt a' szüleik által lelőtt katonákat. Ha e' rajnak az ember tanulásról, miveltség- 's erkölcsiségről beszél, kövel sárral dobálják össze, vagy legalább a' legalacsonyabb gúnyszókkal illetik. — Lafitte, Odillon-Barrot 's Mauguin uu. vezérlete alatt némi egyesület állott össze a' választások védelmére ministeri cselek ellen.

A' Journal de la Meuse Revigny kerületből következő vig végrehajtást (executiót) ad elő: „Némi vendéglő 's hitvese mindketten korosak, a' Bar le duc-i törvényszék által bűntörök árverésbe meghagyott bocsátásat sokáig nyakasul ellenzék. A' törvényszolga tehát kénytelen volt fegyveres erőt szólítani fel. A' két öreg azonban elhalmazolá magát (enbarricader), 's a' törvényszolga fölszólításira a' felső emelet egy kis ablakából közáporral felelt. A' törvényszolga egy katonával kis ideig csak kiállotta a' harczot, de az elhalmazoltak vakmerősége minden perczen növekedett, kénytelen volt tehát sorkatonaságot 's egy csapat nemzeti őrséget hini Laimontból segítségül. Egy tanácsbeli 10 fegyveres emberrel 's Laimont lakosai számos kíséretében jelent meg. Azonban alig lépe a' kupak-tanácsbeli a' csatahelyre, midőn egy kő karján megsebesíti. A' nemzeti őrség erre dühbe jő, 's töltéseket kíván, a' mi szerencsére nem volt nála; nem volt tehát egyéb hátra, mint a' kéznél volt eszközökkel élni — 's kövekkel és téglákkal válaszolni a' közáporra. Az ütközet hevében a' vén fogadós épen homloka közepén kapott sebet, de azért hitvesével együtt makacsul folytatá a' csatát. Ennek forrtában

lábtóka
létráka
akart
egyik
Igy fo
egy ár
nette)
Tudnil
rézst v
oda cs
várba
lefegy
dek.
látszik
leséget
(garni
volna.
latt, m
erővel
ga, a

A
szegy
re Le
többen
Szász
fijára
Feren
tett, é

A
Lamen
Croyan
ból: „
ben, a
roles
fiu, k
azokat
ra azo
ház a'
három
földne
népeki
gokat,
jok ez
nyulja
pap; i
hogy a
liumot
azok k
végeig
az eg
osztja
lélek
saság

lábtkat hoztanak, 's ostromra! kiáltottak. A' létrákat oda támogatták, de valahányszor föl akart rajtok valaki hágni, a' megszállottak egyik vagy másik kézzel félre taszították azt. Így folyt a' tusa másfél óráig, midőn végre egy armány v. hadicsel a' vén várkonyt (minette) védestül a' katonaság kezébe keríté. Tudnillik a' földéle másztak, 's mig azon rézst v. lyukat történek, 's a' megszállottakat oda csalták, a' többiek egy másik rézsen a' várba rohantak. A' vitéz küzdöket már most lefegyverezék, 's az árverést nyomban elkezdék. A' megszállottak e' megrohanásra, úgy látszik, már régen elkészültek, mert elég eleséget találtak az ételtárban, mi az őrzetet (garnison) az éhenhalástól egy ideig megóttá volna. A' vitéz házaspár fogva van 's vád alatt, mivel nyilvános lázadásban fegyveres erővel vétett a' hivatalában eljáró törvényszolga, a' helyhatóság 's nemzeti őrség ellen. —

B E L G I U M.

A' 2dik kamara tagjai már több izben összegyülekeztek, 's várható szerencsétlen esetre Leopold kir. utódjáról tanácskoztak. Legtöbben a' magyar Koháry hgnével egybekelt Szász-Coburg Ferdinánd ausztriai altábornagy fíjára fordították figyelmöket. Neve Leopold, Ferencz Gyula; katolikus vallásban neveltett, és f. e' jan. 31. 10 éves mult.

A' Courier de la Meuse élesen rostálja Lamennais ur legujabb munkáját (Paroles d'un Croyant), következő helyeket közlünk abból: „Az atya, fiu és szent lélek Isten nevében, amen! Ezek elő v. kezdőszavai a' Paroles d'un Croyantnak. . . . Kicsoda ezen férfiu, ki midőn saját szavait szórja e' világba, azokat égieknek hirdeti, 's könyve homlokára azon titkos formulát tűzi, melyet az egyház a' Megváltó szájából vett? Ki az, ki a' háromegységü Isten nevében parancsolja a' földnek, hogy az vérben újra szülessék, a' népeknek, hogy karddal szabadítsák meg magokat, a' szegényeknek, hogy nyomoruságjok czondráit lerázzák, és vakmerő kézzel nyuljanak a' gazdagság kincseihez? E' férfi pap; igen, de a' szent Lélek azon óvást adta, hogy angyalnak se higyük, ha más evangéliumot hirdet mint az, melly ránk szállott, 's azok kezeibe tétetett le, kiknél az ige az idők végeig megmaradand. Az együgyü lelkész, az egyháztól küldetve, ki az ige kenyerét osztja a' hívek közt, tanít az atya, fiu, és sz. lélek nevében. O taníthat is, mert azon társaság főjeitől küldetik, melyet a' sz. lélek

minden igazságra megtanított. Az olly lelkész, kinek illy küldetése nincsen, csak saját nevében szólhat, 's gonosz bitorlás vétkesévé teszi magát, ha azt állítja, hogy Isten nevében szól. E' férfi hires philosophus, fényes író, kinek munkájit csudálja e' világ. Ezt senki sem kétli; de a' lángelme olly ajándéka az égnek, mellyel, mint akármely egyébvel vissza is élhetni; nem csalhatlan jele hát az az igazságnak, 's igen is gyakran a' tévedés diadalának szolgált. A' tűz fölemészti házainkat, a' víz elborítja földünket, földulja vetésinket; gátot ne vessünk é tehát pusztításainknak, mert hasznos, mert az emberi élet föntartására szükséges elemek. A' lángelme az ember hasonlatának Istenhez legkitünőbb vonalma, 's így bámulásunkra méltók azok, kik birtokában vannak, mig az igazság szolgálatjára szentelik azt; ellenben azok, kik hágsónak veszik azt Istenen, 's az általa rendelt felsőbbségen túl emelkedésre, mint Lamennais, bűnös gög vétkesivé teszik magokat 's a' t.“ — A' brüsseli vasutra szükséges földterület bevásárlása semmi akadályt sem szenved. A' legnagyobb birtokosok valamint a' legcsekélyebb parasztok is örömmel ügyekeznek e' nemzeti vállalatot könnyíteni. —

T Ö R Ö K O R S Z Á G.

Földköztengeri hírek nagy mozgásokat emlegetnek az ottani hajó-osztályok közt. A' kapudán basa 20 vitorlával Samos sziget ostromára indul, 's mint hirlük erősítvények fognak utána menni, még Tripolis és Tunisból is kértek segedelmet; matrózokat 's tengeri katonákat szednek. Az orosz hajóhad egy része a' fekete tengeren czikáz, de közülök csak 2 hajó ment a' dardanellákon át, 2 vagy 3 a' Bosporusban tanyáz. Maltából (angol tengeri állomás) 10 hadihajó fog Rowley adm. parancsi alait a' szigettenger (archipel) felé indulni, 's közöttük egy háromfödeles (dreidekker) 's 6: 74 álgys. Ezen kívül még 10 más liniahajó fekszik részint Málta, részint Gibraltár előtt, 's még másokat Angliából is várnak, honnan a' maltai 's korfui őrzet részére sok hadiszer érkezett. Az aegyptusi hajóhad, a' crétai és syriai révekben néhány hajót kivevén egészen Alexandria mellett horgonyoz induló félben áll pedig 5: 100; 1: 92; 's 1: 90 álgys liniahajóból, 7 fregátból, 5 corvetből, 18 kisebb hadi 's 30: 300—600 tonnás szállítóhajóból, valamennyi jeles pattantyussággal 's emberrel megrakva. — A' Temps szerint a' tenger-minister parancsánál fogva Toulonban számos ha-

jót készítenek föl 's a' hadi hajóosztályt, legyen bár az földközi tengerre, spanyol partokra, vagy portugáli beavatkozásra szánva, minden esetre meg akarják szaporítani. Azonban Roussin admiráltól tudósítást vett a' kormány, mellyben, az, párisi lapok szerint, a' porta és Mehemed Ali meghasonlásától tart. Ali tudnillik kölesönt akara eszközölni, 's biztosításul Aegyptus jövedelmeit ajánlani. A' szultán ellenben kinyilatkoztató, hogy Alinak, mint a' porta vasallusának, nincs joga Aegyptust elzálogítani, 's így Ali terve felakadt, most attól tartanak, hogy magát függetlennek hirdeti, 's abból majd újra háboru támad. Roussin legalább így magyarázá a' készüléteket, mind a' porta mind Aegyptus részéről. A' Messenger pedig e' tárgyról azt mondja magányos levelek után: hogy a' szultán Samos ostroma ürügye alatt örömet a' szigettengert foglalná el. Ismétli azután azon híreket, mellyeket mi a' hamb. Corr. után már e' cikkely elején említettünk, azt adván csak hozzá, hogy az aegyptusi hajókat Cerisp ur építé ezelőtt három évvel. — Belgrádból maj. 26ról az a' hir jött, hogy egy csapat orosz Persia határin átlépett, 's ezen ország egy tartományát elfoglalta. E' hir az angol 's francia követség hivatalaiban élénk mozgást okozott.

OLASZORSZÁG.

Nápolyból maj. 18ról írják, hogy a' király azon hivatalos jelentés vétele után, mellynél fogvást a' marokkói kormány a' nápolyi lobogót réveibe nem bocsátá, 's két brigantine-főlkészítésével Nápoly ellen ellenséges rendszabásokhoz nyúlt: figyelemre vevén alattvalóji kereskedési érdekeit, elhatározta, hogy az ottani révfokról, 1 fregát, 1 corvett, 1 brigantine, és 1 goelethől álló hajó-osztály induljon Haiü ellenadmiral parancsnoksága alatt a' gibraltári szoros felé, a' nápolyi tengeri kereskedésnek illő védelmére. — Majlandban maj. fogytán iszonyu szerencsétlenség történt. A' fő épület Majland nyilvános kerteiben (giardini publici) mellynek nagy palotájában 's mellékszobáiban néhány év óta Marchesi híres szobrász tartá műteremét (atélíer), maj. 28kán

éjjel meggyúlott, oltásról szó sem lehet. Csak hamar beomlott a' födél, 's lángörvényébe mintegy 300, Marchesi mesterkeze által készült mintát (modellt) temetett, 's köztük Beccaria óriásdad szoborképeét is; nem különben számos egészen kész, vagy kész-léthez közelgő márványszobor, 's félmagaslatú művei, rajzai 's műszerei a' nagy mesternek üszöksákmánnyá lettek. Csak az épület füstlepte falai meredeznek most pusztán 's porhanyúlag az égnek.

ELEGY HIREK.

A' lipcei ujság prágai tudósítás után azt mondja, hogy a' répa-cukor-gyárok száma Csehországban, melly 1832ben 9re ment, 1834ben husz és néhányra fog öregbedni. — Anglia, úgy mond egy cikkely a' lipcei ujságban maj. 30ról „Németország“ cím alatt, ügyefogyott leányzókat gyarmatokba kezd küldeni, hol azok sorsukra hagyatnak; Németország ellenben alapítványokat tesz, mellyekkel az elhagyott 's elárvult szüzekről észszerűen 's illően gondoskodik. Valóban, mióta az apácza-klastromok megszűntek, olly szülék vagyontalan, 's hajadon leányai, kiknek iparjokat halálok után háznépök nem folytathatja, igen sok bajjal kénytelenek küzdeni, ha csak, mint egyenkint megtörtént, valami alapítványba v. intézetbe nem vétettek föl. Most azonban társaságok keletkeznek, mellyektől olly hajadonok, kiknek atyjaik a' szabályszerű segedelmet megadták, ezek halála után éves nyugpénzt kapnak. E' gondolatot Halberstadt kisasszony létesíté első Casselben, ki 1833ban oct. elején a' casseli hatóság biztosítása alatt alapított illy társaságot. A' szükség sokkal sürgetőbb, hogy sem e' példa követésre ne találna, 's talál is. — Nápolyi levelek szerint Malibran asszony alkujai (engagement) Olaszországban olly számosság, hogy 1835ki májusig nincs 8 nyugnapja. Nápoly 80,000 frankot ad neki 's 2½ játéki bevételt 40 játékért. Sinigaglia, Lucca, Turin és Padua hasonló föltételek alatt hiják. Majland 12 estért 36 ezer frankot ajánl, 's az alku már alá is van írva. —

A' gabona pesti piaczi ára jun. 17ikén 1834:				Pénzkelet:			
poz. m. vál. gar.	legjobb	közép	csekely	poz. m. vál. gar.	legjobb	közép	csekely
Tisztabuza	133½	120	—	Zab	60	—	—
Kétszeres	—	—	—	Köles	—	—	—
Roza	93½	86½	—	Köleskása	—	—	—
Arpa	—	73½	70	Kukoricza	86½	80	—

Pénzkelet:			
Bécs június 17ikén közép pár pengő pénzben			
Status 5 pC. kötel.	99½	Bécs 2½ pC. bankók.	58½
„ 4 pC.	90 ¾	Kam. 2½ pC. kötel.	—
„ 1820 ^{ki} köles.	205 ¾	Bankrészvény	—
„ 1821 ^{ki} „	137 ¾	Cs. arany pCt. agio	—

Szerkezteti Helme ezy. Nyomatja Landerer.

tartván,
általhozo
lőbbi vé
tudokra
ok sem
nem álla
szedésé
lőszékek
mal, a'
tán, erő
vátorszá
az orszá
hogy az
helyre m
tárgyban
kás után
mellett s
ssza tel
sitással
tutumok
szágunk
lönben
pörökre
azon pör
fogvást
biróságú
tott meg
's ismét
kihagyv
hivatkoz
kapitány
tés hagy
mélyt ill
följebb
tal elité
bővebb
szükség
rületi ül
is leány
gyai fol
haza tér
kun ker
jegyző